

Enskild motion

Motion till riksdagen 2015/16:43

av Jonas Jacobsson Gjörtler (M)

Säkerställande av objektivitet i betygsättningen

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur betygsättningen kan förändras för att bättre säkerställa objektivitet, i enlighet med motionens intentioner, och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att betyg ska gå att överklaga och tillkännager detta för regeringen.

Objektivitet i betygsättningen

Lärarna är skolans viktigaste resurs. Att förmedla kunskap och framförallt att utveckla elevens egen förmåga till lärande är lärarens viktigaste uppgifter. Samtidigt ska läraren idag också vara den som bedömer resultatet och betygsätter elevens prestationer.

Det finns risker med dessa dubbla roller. Syftet med betyg är att mäta och redovisa elevens kunskap och prestation – inte att ge ett omdöme om eleven som person. Att frikoppla de båda delarna är dock inte nödvändigtvis enkelt, särskilt inte eftersom lärarna träffar eleverna regelbundet och under lång tid.

Betyget ska vara ett kvitto till eleven på den egna prestationen och samtidigt ett intyg för arbetsgivare eller utbildningsanordnare på högre nivå om elevens förmåga. Men samtidigt ger betygen också information om hur väl skolan och läraren har lyckats med sitt uppdrag att förmedla kunskap och att utveckla elevens eget lärande. Därmed säger betyget inte bara något om elevens prestation, utan också något om både lärarens och skolans prestation. Att läraren själv fastställer detta omdöme som påverkar såväl det egna som arbetsgivarens renommé är olyckligt.

Enligt skollagen är det skolans rektor som har det övergripande ansvaret för att betyg sätts i enlighet med lagen. I huvudsak ska betyg dock sättas av den lärare som bedriver undervisningen.

Det går med nuvarande utformning inte att utesluta risken för betygsinflation i ett system där betygen också påverkar skolans renommé. Risken gäller för alla skolor, men för fristående skolor finns dessutom den extra dimensionen av att attraktiviteten påverkar de framtida intäkterna genom skolpengen. Bara misstanken om att betygsättningen skulle kunna missbrukas gör att det är angeläget att se över nuvarande system i syfte att hitta en bättre utformning där objektiviteten tydligare kan garanteras.

Det är i grunden bra att kunskap och lärande mäts och att jämförelser kan göras mellan skolor, men det ställer höga krav på att bedömningarna – betygsättningen – görs objektivt.

Det finns flera tänkbara sätt att åstadkomma ett system där betygs objektivitet i högre utsträckning än idag säkerställs, exempelvis genom fristående examinatorer, central rättning, betygsättningskommittéer eller att lärare vid andra skolor rättar.

I exempelvis Danmark, England och Nederländerna sätts vissa betyg, särskilt betyg på nationella prov, slutbetyg eller betyg på examensprov gemensamt av läraren och en eller flera externa bedömare. I andra länder finns andra system.

Möjlighet att överklaga betyg

I Sverige finns idag generellt inga möjligheter att överklaga ett betyg. Skollagen ger vissa möjligheter för den lärare som satt ett betyg att ändra betyget om det är uppenbart oriktigt på grund av nya omständigheter. Men en elev som anser sig felaktigt bedömd har ingen rätt till ytterligare prövning eller möjligheter att visa upp sina kunskaper.

Betygsättning är myndighetsutövning. Det är därför rimligt att det myndighetsbeslut ett betyg de facto utgör går att överklaga av den direkt berörda, det vill säga eleven. Möjligheten att överklaga gör systemet mer rättssäkert och stärker förtroendet för att betygen ger en korrekt bild av elevens förmåga.

I Danmark kan en elev eller dess vårdnadshavare överklaga både en bedömning av ett nationellt prov och ett betyg. Möjligheten att överklaga betyg finns även i exempelvis Finland, Norge, England och Nederländerna. Liknande möjligheter bör införas i Sverige.